

דף הנחיות

מיהו מנהיג?

מנהיגות יהודית - מערך 1

מה בסדרה?

מאז בריאת העולם קיימים בו מנהיגים. במשך אלפי שנים קמו מנהיגים טובים ומנהיגים רעים, מנהיגים שנולדו להיות כאלה ומנהיגים שמצאו עצמם בעמדת הנהגה.

בסדרה שלנו נדון על מודל המנהיגות היהודי, נצעד בעקבות המנהיגים הדגולים שקמו לעם היהודי, נגלה את יכולות ההנהגה האישיות שלנו ונבנה יחד ארגז כלים מנהיגותי שילווה כל אותנו בהמשך הדרך.

שמחים שהצטרפתם למסע המרגש שלנו. אנו בטוחים שתהנו!

מה במערך?

במפגש הראשון שלנו נעמיד למבחן את מה שאנו חושבים ויודעים על מנהיגות. ננסה להבין מיהו מנהיג, מהם תפקידיו ומי הם המנהיגים שאנו מעריכים. נכיר את המנהיג שקיים בכל אחד מאיתנו ונלמד יחד על מנהיגים יהודיים שחיו בדורות קודמים.

2

מי המנהיג/ה שלך?

בחרו דמות - מהווה או מהעבר - שמהווה עבורכם מודל מנהיגות ראוי.
ספרו עליה בכמה מילים.
מדוע בחרתם בדמות זו?
אלו תכונות מנהיגות מאפיינות את האדם שבחרתם?
האם יש לדמות תכונות או מאפיינים שליליים בעיניכם?
כיצד ההשראה מהמנהיג/ה משפיעה על החלטות יומיומיות שלכם?

שקף מספר 2

נתחיל מההתחלה:
בחרו דמות - מהווה או מהעבר - שמהווה עבורכם מודל מנהיגות ראוי.
ספרו עליה בכמה מילים.
מדוע בחרתם בדמות זו?
אלו תכונות מנהיגות מאפיינות את האדם שבחרתם?
האם יש לדמות תכונות או מאפיינים שליליים בעיניכם?
כיצד ההשראה מהמנהיג/ה משפיעה על החלטות יומיומיות שלכם?

3

בונים פרופיל

מוזמנים לקחת דף ועט או לפתוח קובץ וורד 📄 ולבנות יחד פרופיל לדמותו של מנהיג.
מהו מנהיג?
אלו תפקידים ממלא המנהיג האולטימטיבי?
לאילו תכונות זקוק המנהיג?
לשם מה יש צורך במנהיג?
האם מנהיג צריך להיות מודל לחיקוי?

שקף מספר 3

מוזמנים לקחת דף ועט (או לפתוח קובץ וורד 12) ולבנות יחד פרופיל לדמותו של מנהיג:
מהו מנהיג?
אלו תפקידים ממלא המנהיג האולטימטיבי?
לאילו תכונות זקוק המנהיג?
לשם מה יש צורך במנהיג?
האם מנהיג צריך להיות מודל לחיקוי?
בהמשך השיעור נחזור לדף הזה ונבחן אותו לאור הנתונים והמקורות שנלמד יחד.

יחי המלך!

רגילים אנו לקרוא בשם מלך לזה שיש לו מדינה ועם רב העומדים תחת ממשלתו והוא מושל עליהם בעזרת עבדים ופקידים למשמעתו ולשעו החוק את ממשלתו עדינה עליה קודר בו עיני הנהגה מלים השומרים לראשו ומטילים את אימתו על בני הפדינה (שערי דעת, ג. מלכה).

עושים הוכיח
 מה עושה המלך? מה עושה המלכה?
 מה עושה המלך? מה עושה המלכה?
 מה עושה המלך? מה עושה המלכה?

תחמים לדפדפול
 קיי-מפינגר של הפנוריה טיטוסטוקס
 דודים לטון המפינגר בביטוס זוז
 שי הברילטז

שקף מספר 4

הרב יוסף יהודה לייב בלוך (כ"א בשבט תר"ך, 1860 - ז' בחשוון תר"ץ, 10 בנובמבר 1929) היה רב העיר טלז וראש ישיבת טלז. בספריו ובמשנתו השפיע רבות על תנועת המוסר. רבים ממאמריו ושיעוריו קובצו לספר בשם "שיעורי דעת" הכולל מאמרים בנושאים כמו היחס בין טבע לנסים, יחסי האדם והאלוהים ועוד.

בשקפים הבאים נלמד פרק מתוך כתביו העוסק בנושא המלוכה.

רגילים אנו לקרוא בשם מלך לזה שיש לו מדינה ועם רב העומדים תחת ממשלתו והוא מושל עליהם בעזרת עבדים ופקידים למשמעתו. ולמען החזק את ממשלתו עליהם שלא ימרדו בו יש לו הנהגה חילים השומרים לראשו ומטילים את אימתו על בני המדינה (שעורי דעת, ג, מלוכה).

למרות שהוא מתייחס למוסד המלוכה שכמעט ולא קיים כיום, נוכל למתוח קווים מקבילים בין דמות המלך המצטיירת לנגד עינינו לבין מנהיג חזק ועוצמתי. האם קווי-המתאר של המנהיג ששרטטתם דומים למלך המתואר בציטוט זה? יש הבדלים? האם ההבדלים משמעותיים בעיניכם?

מי כאן המנהיג?

מלך כזה אינו מלך פנימי עצמו אלא פנימי עבדיו העובדים אותו. על מלך כזה אומרים: אין מלך בלי עם - כי אם המלך בו מדויקו, נקלה מלכותו ואיננה. מלך כזה הוא באמת עבד לעבדיו, עבדיו נותנים לו מלכותו ונותק הוא לטם ונעדר לבריות.

מנהיגות במבחן החיים
 האם אנו מכירים אנשים הנמצאים בעמדת שליטה אך הם בעצם 'עבדים לעבדיהם' ונצרכים לבריות? מה הם סממני כוחם כבן מנהיגים אמיתיים?

שקף מספר 5

במאמר המופיע בספרו הרב בלוך מספר סיפור על מלך שחי בארמון בן אלף חדרים ומדי ערב דאג שהאורות ידלקו בכל חדרי הארמון בעוד הוא עצמו ישן מדי ערב בחדר אחר. כה רב היה פחדו שאחד מעבדיו יחליט להתנקש בו.

מלך כזה אינו מלך מצד עצמו אלא מצד עבדיו העובדים אותו. על מלך כזה אומרים; אין מלך בלי עם - כי אם תמרד בו מדינתו, בטלה מלוכתו ואיננה.

מלך כזה הוא באמת עבד לעבדיו, עבדיו נותנים לו מלכותו ונקוק הוא להם ונצרך לבריות.

כיום אנו רחוקים ממוסד המלוכה, גם העבדות - לשמחתנו - כמעט ואינה קיימת. אך דמות המלך בארמון המפואר יכולה לשמש עבורנו מבחן למנהיגות גם כיום.

האם אתם מכירים אנשים הנמצאים בעמדת שליטה אך הם בעצם 'עבדים לעבדיהם' ונצרכים לבריות? מה מבדיל בינם לבין מנהיגים אמיתיים? כיצד נוכל אנו להפוך למנהיגים אמיתיים, לא עבדים לעבדינו?

שלמה המלך היה הולך ברחוב, מרים את מקלו, ומקבץ סביבו את כל מי שביקש לשמוע ממנו דברי חכמה. איזו נפילה! ובכל זאת, מהנקודה העלובה הזו, הצליח שלמה המלך בסופו של דבר לחזור אל הפסגה, אל רום המעלה, ולשוב להיות מלך!

כיצד עשה זאת? מה היה הסוד שלו?

שלמה המלך הצליח לחזור למעמדו הראשון משום שגם כאשר לא היה לו אלא את מקלו, הוא לא הפסיק אפילו לרגע להיות מלך! מלך על מקלו - אבל מלך! הוא לא התיימש מלשוב למלכותו, הוא לא הרים ידיים. הוא האמין בכל המצבים שצפוי לו עתיד מזהיר, והצליח לצפות פני העתיד ולראות את הזוהר בהווה. התהליך אמנם היה ארוך וממושך, שלמה המלך עבר תלאות ונדודים, אבל בסופו של דבר חזר להיות מלך.

זו אם כן הדרך להתגבר על משברים ולהיחלץ מהם - לקחת נשימה עמוקה ולהתמקד במה שביכולתנו לעשות בתקופת ההווה. כך נוכל לצלוח את כל הקשיים ולעבור את המשבר בשלום.

נחدد את הדברים בשאלות שהצבנו לדיון:

למה מתכוונים חכמים באמרם ששלמה 'מלך על מקלו'?

כיצד מלכות זו מעידה על תכונתו של שלמה המלך?

מה נוכל ללמוד מכך על מודל מנהיגות נכון?

להעשרה:

שלמה המלך ואשמדאי

גיטין סח, ב

נאמר: **"עשיתי לי שרים ושרות ותענגת בני האדם שדה ושדות"** (קהלת ב, ח), ומסבירים: **"שרים ושרות"** - אלו מיני זמר, **"ותענגת בני האדם"** - אלו בריכות ומרחצאות, **"שדה ושדות"** - הכא תרגימו כאן, בבבל, תרגמו לשונות אלה: **שדה ושדות** שד זכר ושדות נקיבות. **במערבא אמרי** בארץ ישראל אמרו: **שדתא שדה** כלומר מרכבה.

אמר ר' יוחנן: שלש מאות מיני שדים היו במקום שנקרא שיחין, ושדה עצמה איני יודע מה היא.

אמר מר החכם: הכא תרגימו כאן תרגמו: **שידא ושידתין** שד ושדות. ושואלים: **שידה ושידתין למאי איבעי ליה** למה היה צריך אותם שלמה? ומשיבים: **דכתיב** שנאמר בבניין בית המקדש: **"והבית בהבנתו אבן שלמה מסע נבנה** ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהיבנותו" (מלכים א' ו, ז), **אמר שלמה להו לרבנן** להם לחכמים: **היכי אעביד** איך אעשה שהאבן תהיה מיושרת ומסותתת בלי להשתמש בברזל? **אמרו ליה** לו: **איכא שמירא דאייתי יש שמיר** שהביא משה וחתך בו את **אבני אפוד**.

אמר להו להם: **היכא אישתכח** היכן הוא מצוי? **אמרו ליה** לו: **אייתי שידא ושידתין**

להעשרה:

כבשינהו אהדדי הבא שד ושדות, ותכבשם, תלחצם יחד זה עם זה, **אפשר דידי ומגלו** שהם יודעים ומתוך שתלחצם יגלו **לך**. עשה כן, **אייתי שידה ושידתין כבשינהו אהדדי** הביא שד ושדות כבשם זה עם זה, **אמרי** אמרו: **אנן לא ידעינן, דילמא** אנו איננו יודעים, שמא **אשמדאי מלכא דשידי ידע** מלך השדים יודע.

אמר להו להם: **היכא איתיה** היכן הוא נמצא? **אמרי ליה** אמרו לו: **איתיה בטורא פלן** הוא נמצא בהר פלוני. **כריא ליה בירא ומליא ליה מיא ומיכסיא בטינרא וחתמיה בגושפנקיה** כרה, חפר לו שם בור ומילא אותו מים וכיסה אותו בצור, בסלע, וחתמו בחותמו, **וכל יומא סליק** וכל יום הוא עולה **לרקיע, וגמר מתיבתא דרקיעא** ולומד בישיבה של מעלה, **ונחית לארעא וגמר מתיבתא דארעא** ויורד לארץ ולומד בישיבה של הארץ, **ואתי סייר ליה לגושפנקיה** ובא ובודק את חותמו **ומגלי ליה ושתי, ומכסי ליה וחתים ליה ואזיל** ומגלה אותו ושותה מהמים שבבור, ומכסה אותו וחותם אותו שוב והולך.

סדריה שלחו שלמה **לבניהו בן יהודע, יהב ליה שושילתא דחקיק עלה** נתן לו שלשלת שחקוק עליה **שם קדוש, ועזקתא דחקיק עלה** וטבעת שחקוק עליה **שם, וגבבי דעמרא וזיקי דחמרא** וגיזות צמר ונאדות יין. מה עשה בניהו? **אזל כרא בירא מתתאי הלך** כרה בור מלמטה, מתחת הבור של אשמדאי **ושפינהו למיא וסתמינהו בגבבי דעמרא** ומשך את המים וסתם אותו בגיזות הצמר, שישאר הבור של מעלה ריק ממים, **וכרא בירא מעילאי** וכרה בור מלמעלה מעל הבור של אשמדאי **ושפכינהו לחמרא** ושפך את היין באופן שירד היין אל תוך בורו של אשמדאי **וטמינהו** וסתם אותם את שני הבורות שחפר: התחתון והעליון. **סליק יתיב באילנא** עלה וישב באילן.

כי אתא סייריה לגושפנקא כאשר בא אשמדאי בדק את חותמו, **גלייה** פתח אותו את הבור **אשכחיה חמרא** מצא אותו שהוא יין, **אמר: כתיב** נאמר: **"לץ היין המה שכר וכל שגה בו לא יחכם"** (משלי כ, א), **וכתיב** ונאמר: **"זנות ויין ותירוש יקח לב"** (הושע ד, יא), ומוטב להיזהר ממנו. **לא אישתי** שתה. **כי צחי** כאשר צמא, **לא סגיא ליה, אישתי** לא יכול היה עוד להתאפק, ושתה, **רוה וגנא** השתכר וישן.

נחית, אתא, שדא ביה שושילתא סתמיה ירד ובא בניהו מן העץ, זרק עליו את השלשלת וסגר אותו בתוכה. **כי אתער הוה קא מיפרזל** כאשר התעורר אשמדאי היה משתדל לקרוע את השלשלת, **אמר ליה** לו בניהו: **שמא דמרך עלך, שמא דמרך עלך** שם אדוניך עליך, שם אדוניך עליך ואל תקרע את השלשלת, שהרי שם שמים כתוב עליה, ואסור להשחיתה.

כי נקיט ליה ואתי כאשר לקח אותו בניהו את אשמדאי ובא לירושלים, **מטא דיקלא חף ביה שדייה** הגיע לדקל והתחכך בו, הפילו, **מטא לביתא שדייה** הגיע לבית הפיל אותו, **מטא גבי כובא דהיא ארמלתא** הגיע ליד צריף קטן של אלמנה אחת, **נפקא** יצאה האלמנה

איחננא ליה התחננה לו שלא יפיל את ביתה, **כפא לקומתיה מיניה** כפף את קומתו ממנה לצד אחר, **איתבר ביה גרמא** נשברה בו עצם, **אמר: היינו דכתיב** זהו שנאמר: **"ולשון רכה תשבר גרם"** (משלי כה, טו).

חזא סמיא דהוה קא טעי באורחא, אסקיה לאורחיה ראה עיוור שהיה תועה בדרך,

להעשרה:

העלהו על הדרך הנכונה. **חזא רויא דהוה קא טעי באורחא, אסקיה לאורחיה** ראה שיכור שהיה תועה בדרך, העלהו על הדרך הנכונה. **חזא חדוותא דהוו קמחדי לה** ראה שמחה של חתונה שהיו שמחים בה, **בכה. שמעיה להווא גברא דהוה קאמר לאושכפא** שמע אדם אחד שאמר לסנדלר: **עביד לי מסאני לשב שני** עשה לי נעליים לשבע שנים, **אחיך צחק. חזא ההוא קסמא דהוה קסים, אחיך** ראה קוסם אחד שעושה קסמים, צחק.

כי מטא להתם כאשר הגיע לשם לירושלים, **לא עיילוה לגביה** לא הכניסוהו לפני **שלמה עד תלתא יומי** שלושה ימים. **יומא קמא** יום ראשון **אמר להו להם: אמאי מדוע לא קא בעי לי מלכא לגביה** רוצה אותי המלך שאבוא אליו? **אמרו ליה לו: אנסיה מישתיא** אנסה אותו השתייה ששתה יותר מדי. **שקל לבינתא אותיב** אחברתה לקח לבינה ושם על חברתה. **אתו באו אמרו ליה לו לשלמה** את שעשה. **אמר להו להם שלמה: הכי כך אמר לכו** לכם, כך רמז: **הדור אשקיוה** חזרו והשקוהו את המלך.

למחר אמר להו להם אשמדאי: **ואמאי ומדוע לא קא בעי לי מלכא לגביה** רוצה אותי המלך שאבוא אליו? **אמרו ליה לו: אנסיה מיכלא** אנסו, הפריע לו המאכל. **שקל לבינתא** הוריד לבינה מחברתה **אותבה אארעא** והניח אותה על הארץ. **אתו באו העבדים אמרו ליה לו לשלמה** את שעשה. **אמר להו להם, הכי כך אמר לכו** לכם: **נגידו מיניה מיכליה** הרחיקו ממנו את מאכלו.

לסוף תלתא יומי שלושה ימים **עייל לקמיה** בא לפניו. **שקל קניא ומשח ארבעה גרמידי ושדא קמיה** לקח אשמדאי קנה ומדד ארבע אמות וזרק לפניו, **אמר ליה לו לשלמה: מכדי כי מיית ההוא גברא לית ליה בהדין עלמא** הרי כאשר ימות אותו אדם אין לו בעולם הזה **אלא ארבעה גרמידי** אמות של קבר, **השתא כבשתייה לכולי עלמא** עכשיו כבשתו את כל העולם **ולא שבעת** ואינך שבע **עד שכבשת נמי לדידי** שתכבוש גם כן אותי?

אמר ליה לו: לא קא בעינא מינך מידי אין אני רוצה ממך דבר, **בעינא דאיבנייה** רוצה אני שאבנה את **בית המקדש וקא מיבעי** ונצרך לי לשם כך **שמירא** שמיה. **אמר ליה לו: לדידי לעצמי לא מסיר מסור לי, לשרא דימא מסיר ליה** לשר הים הוא מסור לו, **ולא יהיב ליה** נותן אותו **אלא לתרנגולא ברא דמהימן ליה** אשבועתיה לתרנגול הבר שהוא נאמן לו בשבועתו שיחזירהו,

ומאי עבד ביה ומה עושה בו תרנגול הבר? **ממטי ליה לטורי דלית בהו** מביא אותו להרים שאין בהם **ישוב, ומנח לה אשינא דטורא** ושם אותו את השמיר על שן הסלע **ופקע טורא** וההר מתבקע, **ומנקיט מייתי ביזרני מאילני ושדי התם והוי** ומביא זרעים מאילנות וזורק שם ונעשה **ישוב. והיינו דמתרגמינן** וזה שמתרגמים אנו: "דוכיפת" = **נגר טורא** חותך ההרים.

בדקו ומצאו **קינא דתרנגולא ברא דאית ליה בני** קן של תרנגול בר שיש לו בנים אפרוחים, **וחפויה לקיניה זוגיתא חיוורת** וחיפו את הקן בזכוכית לבנה, שקופה. **כי אתא בעי למיעל ולא מצי** כאשר בא התרנגול רצה להיכנס ולא היה יכול, **אזל אייתי שמירא** ואותביה עלויה הלך הביא שמיר והושיב אותו עליו שתיבקע הזכוכית, **רמא ביה קלא** הטיל בו שליחו של שלמה רגב אדמה, **שדייה** הפיל העוף את השמיר, **שקליה** ולקח אותו האיש, **אזל חנק נפשיה אשבועתיה** הלך תרנגול הבר וחנק את עצמו על שבועתו, כלומר, שלא היה נאמן בשבועתו, שלא החזיר את השמיר.

להעשרה:

לאחר זמן **אמר ליה לו בניהו לאשמדאי: מאי טעמא כי חזיתיה להווא סמיא דהוה קא טעי באורחא, אסיקתיה לאורחיה** מה הטעם כאשר ראית את העיוור ההוא שתועה בדרך, העלית אותו על דרכו? **אמר ליה לו: מכרזי עליה ברקיעא** מכריזים עליו ברקיע **שצדיק גמור הוא, ומאן דעבד ליה ניחא נפשיה זכי לעלמא דאתי** ומי שיעשה לו טוב לנפשו יזכה לעולם הבא.

ועוד שאל אותו: **ומאי טעמא כי חזיתיה להווא רויא דקטעי באורחא, אסיקתיה לאורחיה** ומה הטעם כאשר ראית את השיכור שתועה בדרך, העלית אותו על דרכו? **אמר ליה לו: מכרזי עליה ברקיעא** מכריזים עליו ברקיע **שרשע גמור הוא, ועבדי ליה ניחא נפשיה** ועשיתי לו נחת לנפשו **כי היכי דליכליה לעלמא** כדי שיאכל את עולמו, את שכרו, בעולם הזה, ולא יהיה לו כל שכר לעולם הבא.

ועוד שאל בניהו: **מאי טעמא כי חזיתיה להווא חדוותא, בכית** מה טעם כאשר ראית את השמחה של החתונה בכית? **אמר ליה לו: בעי מימת גברא בגו תלתין יומין ידעתי** שצריך אותו האיש למות בתוך שלושים יום, **ובעיא מינטר ותצטרך** האשה לחכות **ליבם קטן תליסרי שנין** שלוש עשרה שנה עד שגייע לגיל בגרות ויוכל לחלוץ לה.

עוד שאלו: **מאי טעמא כי שמעתיה להווא גברא דאמר ליה לאושכפא עביד לי מסאני לשב שנין, אחיכת** מה טעם כאשר שמעת את האיש ההוא שאמר לו לסנדלר עשה לי נעליים לשבע שנים, צחקת? **אמר ליה לו: ההוא, אותו אדם, שבעה יומי לית ליה, מסאני לשב שנין בעי** שבעה ימים אין לו לחיות, נעליים לשבע שנים הוא צריך? !

ועוד שאל: **מאי טעמא כי חזיתיה להווא קסמא דהוה קסים, אחיכת** מה טעם כאשר ראית את הקוסם ההוא שהוא עושה קסמים, צחקת? **אמר ליה לו: דהוה יתיב אבי גזא דמלכא, לקסום מאי דאיכא תותיה** שהיה יושב על אוצר המלך, שיקסום וידע מה שיש מתחתיו !

תרחיה גביה עיכבו שלמה אצלו **עד דבנייה** שגמר לבנות את **בית המקדש. יומא חד הוה קאי לחודיה** יום אחד היה עומד שלמה עם אשמדאי לבדו, **אמר ליה לו לאשמדאי: כתיב נאמר: "כתועפת ראם לו"** (במדבר כד, ח), **ואמרין** ואמרנו, פירשנו: **"כתועפת" – אלו מלאכי השרת, "ראם" – אלו השדים, מאי רבותייכו מינן** מה גדולתכם מאיתנו, במה כוחכם שהכתוב מתפאר בכוחכם?

אמר ליה לו: שקול שושילתא מינאי והב לי עיזקתך, ואחוי לך רבותאי הורד את השלשלת ממני ותן לי את חותמך, ואראה לך את כוחי. **שקליה לשושילתא מיניה ויהיב ליה עיזקתיה** הוריד שלמה את השלשלת ממנו ונתן לו את חותמו, **בלעיה** בלע אותו את החותם, וגדל מאוד עד **שאותביה לחד גפיה ברקיעא ולחד גפיה בארעא** שם את כנף אחת שלו ברקיע ואת כנף אחת בארץ. **פתקיה ארבע מאה פרסי** זרק אותו, את שלמה, משם, מהלך ארבע מאות פרסות. **על ההיא שעתא** אותה שעה **אמר שלמה: "מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש"** (קהלת א, ג).

ועל אותה שעה אמר שלמה **"וזה היה חלקי מכל עמלי"** (קהלת ב, י) ומביאים: **מאי** מה פירוש **"וזה"**? שנראה כמרמז לדבר המצוי בידו ממש, **רב ושמואל** נחלקו בכך, **חד** אחד מהם **אמר: מקלו**, זה מה שנשאר בידו, **וחד** ואחד מהם **אמר: גונדו** (המעיל שלו). **היה מחזר על הפתחים** למזון, **כל היכא דמטא אמר** בכל מקום שהיה מגיע היה אומר: **"אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלם"** (קהלת א, יב). **כי מטא גבי** כאשר הגיע לבסוף

להעשרה:

אצל **סנהדרין** שבירושלים, **אמרו רבנן** חכמים: **מכדי שוטה בחדא מילתא לא סריך** הרי שוטה אינו נדבק בדבר אחד כל הזמן, ואם כן **מאי האי** מהו ענין זה? אולי יש לחשוש שיש ממש בדבריו?

אמרו ליה לו **לבניהו: קא בעי לך מלכא לגביה** האם המלך מבקש אותך אליו? **אמר להו** להם: **לא. שלחו להו** להם **למלכוותא** למלכות: **קאתי מלכא לגבייכו** האם המלך בא אצלכן? **שלחו להו** להם: **אין קאתי** כן, הוא בא. **שלחו להו** להן: **בידקו בכרעיה** ברגליו האם הן כרגליו של בן אדם. **שלחו** המלכות **להו** להם: **במוקי קאתי** בגרביים הוא בא ואי אפשר לראות את רגליו.

וסיפרו עוד עליו, **וקא תבע להו בנידותייהו** והוא תובע אותך לתשמיש בזמן נידתך, **וקא תבע לה נמי** והוא תובע גם כן אותה, את **בת שבע אימיה** אימו לתשמיש. כיון שכך הבינו שאין זה שלמה אלא אחר, **אתיוה** הביאו את **שלמה והבו ליה עזקתא ושושילתא דחקוק עליה** ונתנו לו חותם ושלשלת שחקוק עליה **שם. כי עייל חזייה, פרח** כאשר נכנס שלמה ראה אותו אשמדאי, ברח.

ומוסיפים: **ואפילו הכי** כך למרות שברח, **הוה ליה ביעתותא מיניה** היה לו לשלמה פחד ממנו, מאשמדאי. **והיינו דכתיב** וזהו שנאמר: **"הנה מטתו שלשלמה ששים גברים סביב לה מגברי ישראל כלם אחזי חרב מלמדי מלחמה איש חרבו על ירכו מפחד בלילות"** (שיר השירים ג, ז-ח).

ועוד נחלקו **רב ושמואל** בענין שלמה, **חד** אחד מהם **אמר:** היה **מלך** ואחר כך נעשה **הדיוט** ולא חזר למלכותו כמקודם, **וחד** ואחד מהם **אמר:** **מלך והדיוט ומלך**, שחזר למלכותו. (תרגומו של הרב עדין אבן ישראל שטיינזלץ).

קודם כל אתה!

הוא היה אומר דב"מי חרפו, כְּאֶשֶׁר הִתְלַבֵּב בְּאָהֳבָי הוֹסֵם יִתְבַרַךְ מִשֶּׁבַח כִּי הוּא יִתְקַן אֶת כָּל הַעוֹלָם וְיִחְזְרוּ לְמִשְׁבַּח לְעֵבֶד הַשֵּׁי"ת.

וְכַאֲשֶׁר רָאָה כִּי לֹא עֲלֶתָה בְּיָדוֹ חֶשֶׁב שְׁעַל לֵל פְּנִים יִסְמֹךְ אֶת לֵב בְּנֵי עִירוֹ וְעִירוֹ תִּהְיֶה.

וְשֵׁב רָאָה שֶׁגַם זֶה אֵי אֶפְשָׁר.

חֶשֶׁב שְׁעַל לֵל פְּנִים יִתְקַן אֶת כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעוֹבְדֵי הַשֵּׁם בְּאֶמְתָּה.

וְשֵׁב הִתְבַּרְוּ שְׁעַל לֵל פְּנִים יִתְקַן עֲבָרֵי וְעֲשָׂמוֹ שְׂהוּא יִתְרַב עֲבָרֵי הַשֵּׁם.

וְעִירוֹ הִתְרַב בְּזֶה וְרָאָה שֶׁגַם זֶה... כֵּן אֶמֶר בְּעֲמֻמָּתוֹ כִּרְבָּה הַשֵּׁם יִתְרַב, כִּימָרָא חוֹרֵב, ע"ס 123.

ועם הבהרה

הוא היה אומר דב"מי חרפו, כְּאֶשֶׁר הִתְלַבֵּב בְּאָהֳבָי הוֹסֵם יִתְבַרַךְ מִשְׁבַּח כִּי הוּא יִתְקַן אֶת כָּל הַעוֹלָם וְיִחְזְרוּ לְמִשְׁבַּח לְעֵבֶד הַשֵּׁי"ת.

וְכַאֲשֶׁר רָאָה כִּי לֹא עֲלֶתָה בְּיָדוֹ חֶשֶׁב שְׁעַל לֵל פְּנִים יִסְמֹךְ אֶת לֵב בְּנֵי עִירוֹ וְעִירוֹ תִּהְיֶה.

וְשֵׁב רָאָה שֶׁגַם זֶה אֵי אֶפְשָׁר.

חֶשֶׁב שְׁעַל לֵל פְּנִים יִתְקַן אֶת כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעוֹבְדֵי הַשֵּׁם בְּאֶמְתָּה.

וְשֵׁב הִתְבַּרְוּ שְׁעַל לֵל פְּנִים יִתְקַן עֲבָרֵי וְעֲשָׂמוֹ שְׂהוּא יִתְרַב עֲבָרֵי הַשֵּׁם.

וְעִירוֹ הִתְרַב בְּזֶה וְרָאָה שֶׁגַם זֶה... כֵּן אֶמֶר בְּעֲמֻמָּתוֹ כִּרְבָּה הַשֵּׁם יִתְרַב, כִּימָרָא חוֹרֵב, ע"ס 123.

שקף מספר 8

למדנו כי גם מנהיג שנראה עוצמתי וכל יכול עלול להיות באמת נרדף ועבד, לעומתו גם אדם בודד המחזיק מקל יכול להיות מנהיג ומלך. הגיע הזמן לסיפור חסידי נחמד:

הוא הָיָה אוֹמֵר דְּבִימֵי חֲרָפוֹ, כְּאֶשֶׁר הִתְלַבֵּב בְּאָהֳבָת הַשֵּׁם יִתְבַרַךְ חֶשֶׁב כִּי הוּא יִתְקַן אֶת כָּל הָעוֹלָם וְיִחְזְרוּ לְמִשְׁבַּח לְעֵבֶד הַשֵּׁי"ת.

וְכַאֲשֶׁר רָאָה כִּי לֹא עֲלֶתָה בְּיָדוֹ חֶשֶׁב שְׁעַל לֵל פְּנִים יִתְקַן אֶת כָּל בְּנֵי עִירוֹ. וְטָרַח בְּזָה.

וְשֵׁב רָאָה שֶׁגַם זֶה אֵי אֶפְשָׁר.

חֶשֶׁב שְׁעַל לֵל פְּנִים יִתְקַן אֶת כָּל בְּנֵי בֵיתוֹ שְׂהִיּוּ עוֹבְדֵי הַשֵּׁם בְּאֶמְתָּה.

וְשׁוּב הַתְּבוּנָה שֶׁעַל כָּל פְּנִימֵי יִטְרַח עֲבוּרוֹ בְּעֶצְמוֹ שֶׁהוּא יִהְיֶה עוֹבֵד הַשֵּׁם.
 וְיִטְרַח הַרְבֵּה בְּזֶה וְרָאָה שֶׁגַם זֶה...
 כֵּן אָמַר בְּעֵנֻתְנוֹתָו הַרְבֵּה (מקור חיים, בילגוריא, תרע"ב, עמ' 123).
 אמירה זו מיוחסת למנהיג יהודי גדול - רבי חיים הלברשטאם מצאנז.
 מהו לדעתכם המסר העולה מדבריו? כיצד האמירה הזו משפיעה על מנהיג רבבות, כפי שהוא עצמו היה?

את השיעור הראשון נסיים בשאלות למחשבה ולדיון:
 נחזור לדרך בו בנינו פרופיל של מנהיג. האם נשנה בו משהו עכשיו?
 כיצד נוכל להיות מנהיגים ולא מונהגים?
 היכן בחיים שלנו אנו נפגשים עם הצורך להנהיג?
 אם נחשוב על כך נגלה שכל אחד מאיתנו נדרש לכישורי הנהגה, בבית, בחברה ואפילו לבד - מלך על מקלו, זוכרים? - במה עלינו להתמקד על מנת להפוך למנהיגים טובים?

להערות והארות:
משה שמעון אופן
 Moshe.oppen@gmail.com
 054-8496992

**רוצים עוד?
 סרקו והצטרפו
 ל"אחים לנפש"**

